

Nr 39

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.; given Stockholms slott den 27 januari 1967.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370);
- 2) förordning om frikallelse från skattskyldighet av fond för avgångsbidrag.

GUSTAF ADOLF

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att vissa avgångsbidrag, som utgår till arbetstare vid driftinskränkning eller vid nedläggning av företag, endast delvis skall räknas som skattepliktig intäkt. Vidare föreslås att två fonder för avgångsbidrag, som upphört vid 1966 års utgång, frikallas från skattskyldighet för inkomst under nämnda år. Slutligen föreslås viss sänkning av vinstprocenttal som gäller vid beräkningen av nettointäkt av sjuk-, olycksfalls- och skadeförsäkringsrörelse som utländsk försäkringsanstalt driver här i landet.

Förslag

till

Lag

om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas, att 30 § 3 mom. och 32 § 1 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges samt att till anvisningarna till 32 § samma lag skall fogas en ny punkt, betecknad punkt 11, av nedan angiven lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

30 §.

3 mom. I fråga om utländsk försäkringsanstalt skola bestämmelserna i 2 mom. andra och tredje styckena äga motsvarande tillämpning beträffande livförsäkringsrörelse, som anstalten drivit här i riket. Beträffande annan försäkringsrörelse, som här drivits av utländsk försäkringsanstalt, skall såsom här i riket skattepliktig nettointäkt upptagas ett belopp motsvarande viss procent av anstaltens premieinkomst av den här bedrivna rörelsen, nämligen *beträffande trafikförsäkrings- och annan motorfordonsförsäkringsrörelse 3 procent*, beträffande sjöförsäkrings- samt land- och lufttransportförsäkringsrörelse 5 procent *ävensom* beträffande övrig försäkringsrörelse 6 procent.

3 mom. I fråga om utländsk försäkringsanstalt skola bestämmelserna i 2 mom. andra och tredje styckena äga motsvarande tillämpning beträffande livförsäkringsrörelse, som anstalten drivit här i riket. Beträffande annan försäkringsrörelse, som här drivits av utländsk försäkringsanstalt, skall såsom här i riket skattepliktig nettointäkt upptagas ett belopp motsvarande viss procent av anstaltens premieinkomst av den här bedrivna rörelsen, nämligen *beträffande sjöförsäkrings- samt land- och lufttransportförsäkringsrörelse 5 procent samt beträffande övrig försäkringsrörelse 3 procent*.

32 §.

1 mom. Till intäkt — — — — i 31 § avses.

Som intäkt — — — — — med tjänst.

Sådan ersättning på grund av kollektiv avgångsbidragsförsäkring som tecknas av arbetsgivare till förmån för arbetstagare och som bestämmes med hänsyn även till andra omständigheter än den försäkrades levnadsålder och anställningstid räknas endast delvis som intäkt av tjänst på sätt närmare anges i punkt 11 av anvisningarna.

Har tjänsteinnehavare — — — — — annan fastighet.

¹ Senaste lydelse av 30 § 3 mom. se 1962: 43 och av 32 § 1 mom. se 1953: 400.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

Anvisningar

till 32 §.

11. Med bestämmelsen i 32 § 1 mom. tredje stycket avses sådan kollektiv avgångsbidragsförsäkring som meddelas av Arbetsmarknadens försäkringsaktiebolag. Ersättning på grund av dylik försäkring utgår dels med ett s. k. A-belopp, som bestäms med hänsyn endast till den försäkrades levnadsålder och anställningstid, dels med ett s. k. B-belopp, som bestäms med hänsyn även till övriga omständigheter i det enskilda fallet. Som intäkt av tjänst räknas dels ersättningens A-belopp, dels den del av ersättningens B-belopp som överstiger ett belopp, motsvarande två gånger det basbelopp som fastställts för januari månad under taxeringsåret med stöd av 1 kap. 6 § lagen den 25 maj 1962 (nr 381) om allmän försäkring.

Bestämmelserna i första stycket äga motsvarande tillämpning i fråga om ersättning på grund av sådan kollektiv avgångsbidragsförsäkring i annan försäkringsanstalt som beträffande ersättningens storlek och övriga villkor motsvarar kollektiv avgångsbidragsförsäkring hos Arbetsmarknadens försäkringsaktiebolag.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling. Äldre bestämmelser gäller vid 1967 års taxering och vid eftertaxering för år 1967 och tidigare år.

Vid 1967 års taxering gäller de nya bestämmelserna om ersättning på grund av avgångsbidragsförsäkring i fråga om bidrag från sådan fond för avgångsbidrag, vars tillgångar den 31 december 1966 lämnats som engångspremie för avgångsbidragsförsäkring.

Förslag
till
Förordning
om frikallelse från skattskyldighet av fond för avgångsbidrag

Härigenom förordnas, att sådan fond för avgångsbidrag, vars tillgångar den 31 december 1966 lämnats som engångspremie för avgångsbidragsförsäkring, skall vara frikallad från skattskyldighet för all inkomst vid 1967 års taxering till statlig och kommunal inkomstskatt.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 27 januari 1967.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, LANGE, KLING, EDENMAN, JOHANSSON, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *den skattemässiga behandlingen av ersättning på grund av kollektiv avgångsbidragsförsäkring, m. m.* och anför.

Inledning

I den centrala uppgörelsen år 1964 mellan Svenska arbetsgivareföreningen (SAF) och Landsorganisationen i Sverige (LO) bestämdes bl. a. att en fond för avgångsbidrag skulle bildas. Närmare bestämmelser har därefter utformats angående fonden och användningen av dess medel.

De företag som genom kollektivavtal blivit skyldiga att tillämpa uppgörelsen om avgångsbidrag skall årligen kontant betala vissa belopp till fonden. Fondens ändamål är att lämna bidrag till arbetare, som blivit arbetslösa på grund av driftnedläggelse eller mera betydande driftinskränkning vid ett företag och som uppnått relativt hög ålder och varit anställda vid företaget under lång tid.

Med denna fond som förebild har Kooperationens förhandlingsorganisation (KFO) och LO den 25 maj 1965 träffat överenskommelse om att införa en motsvarande fond för avgångsbidrag. Denna är uppbyggd på samma sätt, meddelar bidrag av samma storlek och typ och har stadgar, som innehåller samma bidragsbestämmelser som sin förebild.

Med hänsyn till vunna erfarenheter i administrativt hänseende har SAF och LO i samband med 1966 års centrala uppgörelse beslutat en omläggning av systemet med avgångsbidrag. I enlighet härmed har den enligt avtal mellan SAF och LO bildade fonden för avgångsbidrag upphört den 31 december 1966, då dess tillgångar och skulder överfördes till Arbetsmark-

1† *Bihang till riksdagens protokoll 1967. 1 saml. Nr 39*

nadens Försäkringsaktiebolag (AFA). Bidrag som skulle utgått från fonden utgår fr. o. m. år 1967 som ersättning på grund av kollektiv avgångsbidragförsäkring (AGB-försäkring) i AFA. Försäkringen tecknas och vidmakthålls av arbetsgivare till förmån för arbetstagare. Försäkringen ger arbetstagare i huvudsak samma förmåner som avgångsbidrag från fonden.

KFO och LO har i slutet av år 1966 kommit överens om motsvarande åtgärder beträffande sitt system med avgångsbidrag. Försäkringsanstalten Folksam, ömsesidig sakförsäkring (Folksam) meddelar sålunda fr. o. m. år 1967 AGB-försäkring av samma slag som AFA.

Båda försäkringsanstalterna har numera koncession beträffande den nya försäkringsrörelsen som är av skadeförsäkrings natur.

I två skrivelser, ställda till Kungl. Maj:t och dagtecknade den 2 mars 1966 resp. den 7 januari 1967, aktualiserar styrelsen för den avgångsbidragfond, som bildats av SAF och LO, samt AFA vissa spörsmål. I skrivelserna begärs att försäkringsersättningen, bidraget från fonden och förmånen av fri försäkring, dvs. att arbetsgivaren betalar premien för arbetstagarens räkning, görs skattefria och att fonden för avgångsbidrag frikallas från skattskyldighet för inkomst och förmögenhet. Vidare hemställs att AFA frikallas från skattskyldighet för sin AGB-försäkringsrörelse.

Efter remiss har yttranden över framställningen avgetts av kammarrätten, försäkringsinspektionen, riksskattenämnden, socialstyrelsen, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Östergötlands, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Västmanlands samt Västernorrlands län, allmänna ombudet hos mellankommunala prövningsnämnden, 1963 års försäkringsskattekommitté, Kooperativa förbundet, Svenska försäkringsbolags riksförbund, Sveriges grossistförbund, Sveriges hantverks- och industriorganisation, Sveriges industriförbund, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges redareförening, Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Sveriges akademikers centralorganisation (SACO) och Sveriges arbetsledareförbund.

Fonden för avgångsbidrag inom KFO-LO-området och Folksam återoppar i två skrivelser, ställda till Kungl. Maj:t och dagtecknade den 22 november 1966 resp. den 3 januari 1967, framställningen från SAF-LO-fonden och AFA samt hemställer om motsvarande skatteförmåner.

Föreningen av utländska försäkringsbolags generalagenter hemställer i skrivelse, ställd till Kungl. Maj:t och dagtecknad den 18 mars 1966, om ändring av nuvarande schablon för beräkning av skattepliktig nettointäkt av viss sjuk-, olycksfalls- och skadeförsäkringsrörelse, som utländsk försäkringsanstalt driver här i landet. Föreningen begär att schablonen ändras från 6 % av premieinkomsten i de åsyftade verksamhetsgrenarna till 3 % av premieinkomsten.

Efter remiss har yttranden över skrivelsen avgetts av kammarrätten,

försäkringsinspektionen, riksskattenämnden, överståthållarämbetet, allmänna ombudet hos mellankommunala prövningsnämnden, 1963 års försäkringsskattekommitté och Svenska försäkringsbolags riksförbund.

Avgångsbidrag

AGB-försäkring

AFA:s försäkring

AFA bildades genom överenskommelse mellan SAF och LO i samband med 1962 års avtalsuppgörelse för att fr. o. m. år 1963 meddela grupplivförsäkring för arbetare, både organiserade och oorganiserade. Försäkringspremierna betalas av arbetsgivarna. Även arbetsgivare som står utanför SAF är med undantag för stat och kommun i allmänhet genom avtal skyldiga att teckna grupplivförsäkring för sina arbetare. Denna försäkring kallas tjänstegrupplivförsäkring (TGL-försäkring) och tillhör i beskattningshänseende kategorin kapitalförsäkringar.

I enlighet med överenskommelse mellan SAF och LO vid 1966 års centrala uppgörelse driver AFA fr. o. m. år 1967 även rörelse som avser AGB-försäkring. Denna försäkring räknas som annan personförsäkring än livförsäkring. Den tillhör i beskattningshänseende kategorin sjuk-, olycksfalls- och skadeförsäkring.

AFA:s årliga premieinkomst av denna nya verksamhetsgren kan beräknas till drygt 20 milj. kr. Tillgångarna i den av mig inledningsvis berörda fonden för avgångsbidrag, som bildats år 1964 enligt överenskommelse mellan SAF och LO, har som portföljpremie överförts till AFA den 31 december 1966 och utgör således den första premieinkomsten i den nya verksamhetsgrenen. Enligt beslut av försäkringsinspektionen den 5 december 1966 gäller en särskild plan för avsättning till premiereserv, som anpassats med hänsyn till riskförhållandena inom grenen. AFA skall sålunda under en övergångsperiod av tio år räknat från den 31 december 1966 avsätta så stora, på visst sätt bestämda belopp till premiereserven, att något nämnvärt överskott av AGB-försäkringsrörelse att beskatta inte torde kunna uppkomma under denna tioårsperiod.

Premien för försäkringen är f. n. 17 kr. för årsanställd arbetstagare. Arbetsgivarna betalar premierna till förmån för arbetstagarna. Detta är en skyldighet som grundas antingen på 1966 års avtal mellan SAF och LO eller, beträffande de arbetsgivare som inte är bundna av detta avtal, på särskild överenskommelse i kollektivavtal. På arbetsmarknaden föreligger nämligen önskemål om en komplettering av TGL-försäkringen med en AGB-försäkring. AFA kommer att meddela bägge försäkringarna gemensamt i form av s. k. paketförsäkring.

AGB-försäkringen i AFA kan beräknas beröra omkring 1,2 milj. LO-an slutna arbetstagare. Försäkringsersättningen utgörs av två delbelopp, A-beloppet och B-beloppet.

A-beloppet uppgår f. n. till 100 kr. för varje helt anställningsår. Rätt till sådan ersättning föreligger för försäkrad arbetstagare som varit anställd vid ett och samma företag under minst tio år i huvudsakligen heltidsarbete och som därefter avskedas. Avskedandet skall ha skett utan arbetstagarens vållande eller vilja och bero på driftmässig förändring vid företaget. För rätt till A-belopp krävs att arbetstagaren när han avskedas fyllt 50 år eller, om han inte gjort detta, att antalet anställningsår vid företaget tillsammans med antalet levnadsår uppgår till minst 65. Arbetstagare som inte uppfyller alla dessa villkor kan dock tillerkännas det reducerade A-belopp, som AFA finner skäligt. Ersättning med A-belopp utgår alltid vid tidpunkten för avskedandet.

B-beloppet utgör f. n. högst 6 000 kr. Den avskedade har rätt till B-belopp när han erhållit helt eller reducerat A-belopp och vid avskedandet fyllt 62 år men ej 67. Helt B-belopp utgår när den försäkrade är 62 år men ej 65. Därefter reduceras beloppet enligt en tabell, som är intagen i försäkringsvillkoren. Enligt 1966 års centrala avtalsuppgörelse förutsätts visserligen att omställnings- och placeringssvårigheterna för alla avskedade som fyllt 62 år är så stora att maximalt B-belopp skall utgå. Det har emellertid förekommit tendenser till att avskeda 66-åringar i syfte att tillförsäkra den avskedade en extra förmån i nära samband med hans pensionering.

Även om arbetstagaren inte fyllt 62 år men fått helt eller reducerat A-belopp, kan han under vissa förutsättningar få ersättning med B-belopp. Efter AFA:s prövning kan reducerat B-belopp sålunda utgå till den som blir varaktigt arbetslös till följd av avskedandet antingen vid detta eller vid senare tillfälle under den närmast följande femårsperioden.

Folksams försäkring

Enligt överenskommelse mellan KFO och LO hösten 1966 meddelar Folksam fr. o. m. år 1967 AGB-försäkring inom Kooperationens område av arbetsmarknaden. Denna försäkring är helt uppbyggd efter förebild av AFA:s AGB-försäkring.

I likhet med AFA har Folksam i samband med att man tagit upp den nya verksamhetsgrenen den 31 december 1966 övertagit tillgångarna i en fond för avgångsbidrag, nämligen den fond som bildats enligt överenskommelse den 25 maj 1965 mellan KFO och LO. Försäkringsinspektionen har den 31 december 1966 fastställt en särskild plan för avsättning till premiereserv för AGB-försäkring i Folksam av i allt väsentligt samma innebörd som i fråga om AFA. Något nämnvärt överskott av Folksams AGB-försäkringsrörelse torde således inte uppkomma under den närmaste tioårsperioden.

Även Folksam-försäkringen tecknas och vidmakthålls av arbetsgivare till förmån för arbetstagare. Premierna och försäkringsvillkoren är desamma som enligt AFA-försäkringen. Ersättningen är sålunda uppdelad på ett A-belopp och ett B-belopp. Man syftar vidare till att kunna meddela den nya försäkringen i kombination med TGL-försäkring som en enda paketförsäkring.

Av praktiska skäl ombesörjs den löpande förvaltningen av Folksams AGB-försäkring inte av Folksam utan av Kooperationens pensionsanstalt, som tidigare omhänderhaft förvaltningen av KFO:s och LO:s fond för avgångsbidrag.

Fonderna för avgångsbidrag

Som framgått av vad jag tidigare sagt fanns t. o. m. år 1966 två fonder för avgångsbidrag, som är av intresse i här förevarande sammanhang.

SAF:s och LO:s fond för avgångsbidrag

I den centrala uppgörelsen den 7 april 1964 kom, som redan nämnts, SAF och LO överens om att bilda en fond för avgångsbidrag. Fondens ändamål skulle vara att lämna bidrag till arbetare som blivit arbetslösa på grund av driftnedläggelse eller annan betydande driftinskränkning vid det företag, där arbetaren varit anställd. Arbetsgivaren skulle till fonden betala avgifter som motsvarade 0,1 % av företagets årliga lönesumma. För de arbetsgivare som stod utanför SAF och för vilka central lönestatistik saknades men som enligt kollektivavtal var skyldiga att tillförsäkra sina arbetare förmån av avgångsbidrag skulle tillämpas en avgift till fonden av 17 kr. för arbetare och år.

För fonden tillsattes styrelse (nämnden för disposition av fonden för avgångsbidrag) och upprättades stadgar. SAF och LO beslöt att fonden skulle vara undantagen från tillsyn enligt lagen den 24 maj 1929 (nr 116) om tillsyn över stiftelser. Det var därför fråga om en fri stiftelse och dennas ändamål var att utge avgångsbidrag. Som villkor för bidrag från fonden gällde i allt väsentligt vad jag nyss redogjort för beträffande AFA:s AGB-försäkring. Bidrag från fonden kunde sålunda utgå med sammanlagt högst omkring 10 000 kr. Detta motsvarar A-belopp som grundas på en fyrtioårig anställningstid med 100 kr. för anställningsår med tillägg av högsta B-belopp om 6 000 kr.

Fondens löpande förvaltning ombesörjdes av AFA. Som jag redan nämnt har fonden vid årsskiftet 1966/67 överförs till denna försäkringsanstalt.

KFO:s och LO:s fond för avgångsbidrag

Utanför SAF-området kom, som också tidigare nämnts, LO den 25 maj 1965 överens med KFO om att bilda en fond för avgångsbidrag efter förebild av SAF-LO-fonden. Förebilden följdes såväl i huvudsak som i alla detaljer av någon betydelse. För arbetsgivaren föreskrevs sålunda samma skyldigheter som för SAF-ansluten arbetsgivare och för arbetstagaren samma rättigheter som för arbetstagare inom SAF-området. Också för denna fond tillsattes styrelse (avgångsbidragsnämnden) och upprättades stadgar. Man beslöt att fonden skulle vara en fri stiftelse med ändamål att lämna avgångsbidrag.

Fondens löpande förvaltning ombesörjdes av Kooperationens pensionsanstalt. Fonden har som redan nämnts den 31 december 1966 överförts till Folksam.

Gällande rätt i beskattningshänseende

Inledningsvis må nämnas att arbetsgivares utgifter för premier för AGB-försäkring och avgifter till fond för avgångsbidrag till förmån för anställda utgör avdragsgill driftkostnad vid inkomsttaxeringen. Vidare gäller att arbetsgivarens inbetalning av avgift till fond för avgångsbidrag inte kan anses liktydig med utbetalning av motsvarande belopp till den anställde eller med att beloppet görs tillgängligt för lyftning hos honom. Något rättsligt förhållande liknande det som föreligger mellan en försäkringsanstalt och den försäkrade är ej heller för handen mellan fond för avgångsbidrag och den anställde. Med hänsyn härtill kan dennes förmån av fri avgift till fonden inte anses utgöra skattepliktig intäkt av tjänst för honom.

AGB-försäkring tillhör kategorin skadeförsäkring och anses i beskattningshänseende ha tagits i samband med tjänst. Premien betalas av arbetsgivare till förmån för den anställde. Förmånen av fri sådan försäkring, dvs. ett belopp svarande mot den av arbetsgivaren betalade premien, utgör i princip skattepliktig intäkt av tjänst för arbetstagaren. Arbetstagaren får emellertid dra av motsvarande belopp som utgift i tjänsten. Något skattepliktigt överskott uppkommer således inte.

Ersättning på grund av annan personförsäkring än livförsäkring utgör skattepliktig intäkt av tjänst om försäkringen är tagen i samband med tjänst. Eftersom AGB-försäkring inte är livförsäkring och då försäkringen är tagen i samband med tjänst, är arbetstagaren enligt gällande rätt skattskyldig för mottagen ersättning på grund av försäkringen. Att skatteplikt föreligger för den mottagna ersättningen sammanhänger med rätten till avdrag i beskattningshänseende för premie för försäkringen.

Med hänsyn till det nära sambandet mellan avgångsbidraget och det tidigare anställningsförhållandet får bidraget, trots att det utbetalas från fonden och inte direkt av arbetsgivaren, anses utgöra skattepliktig inkomst av tjänst för mottagaren.

Den verksamhet som de tidigare nämnda två fonderna för avgångsbidrag drivit till den 31 december 1966 kan inte hänföras till rörelse i skattelagarnas mening. Fonderna har emellertid uppburit avkastning av sina tillgångar. För denna avkastning är fonderna skattskyldiga som för inkomst av kapital och följaktligen skattskyldiga också för förmögenhet.

Som tidigare framhållits är AFA:s och Folksam's AGB-försäkringsrörelse i beskattningshänseende av skadeförsäkrings natur. För sådan rörelse gäller bestämmelserna i 30 § 2 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370) (KL) och i punkt 2 av anvisningarna till denna paragraf. Bestämmelserna syftar till att träffa överskottet av försäkringsrörelsen. Vid beräkning av överskottet får anstalten dra av dels driftkostnader på samma sätt som andra företag, dels avsättning till vissa fonder som är speciella för försäkringsrörelse. Vidare gäller ett antal specialbestämmelser.

I Sverige bedriven utländsk skadeförsäkringsrörelse

Enligt senast tillgängliga uppgifter driver 27 utländska försäkringsanstalter här i landet rörelse som avser sjuk-, olycksfalls- och skadeförsäkring. Tre av dessa anstalter är schweiziska och berörs inte av den hemställen som Föreningen av utländska försäkringsbolags generalagenter gjort om sänkning av vinstprocentalet sex till tre vid beräkning av skattepliktig nettointäkt av vissa verksamhetsgrenar. För de schweiziska anstalterna gäller nämligen särskilda regler med hänsyn till specialbestämmelser i gällande dubbelbeskattningsavtal. I fråga om ytterligare tre av de utländska anstalterna saknar föreningens hemställen betydelse, eftersom dessa endast meddelar sjö- och transportförsäkring. Vid den skattemässiga inkomstberäkningen skall för sjö- och transportförsäkring tillämpas vinstprocentalet fem.

Föreningens hemställen avser således 21 utländska anstalter som här i landet driver rörelse inom verksamhetsgrenar som enligt 30 § 3 mom. KL innefattas i uttrycket »övrig försäkringsrörelse». De verksamhetsgrenar som avses är dels allmän egendoms-, inkomst- och ansvarighetsförsäkring, dels husdjursförsäkring, dels sjuk- och olycksfallsförsäkring såväl med som utan grunder. Den skattepliktiga nettointäkten för dessa verksamhetsgrenar i de utländska anstalterna skall vid beskattningen här i landet beräknas motsvara 6 % av anstaltens premieinkomst under beskattningsåret i verksamhetsgrenarna. Detta liksom övriga vinstprocental som f. n.

tillämpas vid inkomstberäkningen enligt 30 § 3 mom. KL förutsätts i princip vara fastställda på grundval av de överskott som under senare tid framkommit hos de svenska försäkringsaktiebolagen.

I prop. 1962: 14 s. 4—7 och 21—22 har jag lämnat en tämligen ingående redogörelse för de tankegångar som ligger bakom nuvarande bestämmelser om beräkning för beskattningsändamål av nettointäkt av sjuk-, olycksfalls- och skadeförsäkringsrörelse som utländsk försäkringsanstalt driver här i landet. Jag hänvisar därför här till denna redogörelse.

Remissyttrandena

De myndigheter som har anknytning till skatteadministrationen och TCO avstyrker att ersättning på grund av AGB-försäkring görs skattefri. Man understryker ersättnings samband med det tidigare anställningsförhållandet.

Riksskattenämnden framhåller att man som motiv för skattefrihet inte kan åberopa, att ersättning på grund av arbetslöshetsförsäkring är skattefri. Skattefriheten för sådan ersättning är nämligen motiverad av att premie för arbetslöshetsförsäkring i princip inte utgör avdragsgill kostnad utan får dras av bara inom ramen för det sociala försäkringsavdraget. Premien för AGB-försäkring är däremot avdragsgill som kostnad i förvärvskälla. Utfallande ersättning på grund av försäkringen är därför skattepliktig inkomst för den försäkrade arbetstagaren.

Överståthållarämbetet understryker bl. a. att ersättningen inte förlorar sin karaktär av skattepliktig inkomst av tjänst därför att utbetalningen sker från ett särskilt organ, som tillskapats för ändamålet, och inte direkt från arbetsgivaren. Det kan enligt ämbetet leda till betänkliga inkonsekvenser att inte beskatta en ersättning när den utbetalas från ett sådant särskilt organ men beskatta den när den utbetalas direkt från arbetsgivaren. Ämbetet anför å andra sidan att ett starkt socialt betonat stödbehov i flertalet fall självfallet gör sig gällande vid förlust av långvarig anställningstrygghet. Den sociala synpunkten på frågan bör emellertid enligt ämbetets mening lösas inom ramen för bestämmelserna om avdrag för nedsatt skatteförmåga. *Länsstyrelserna i Malmöhus, Göteborgs och Bohus* samt *Västernorrlands län* framför i stort sett liknande synpunkter. Till dessa ansluter sig också *allmänna ombudet hos mellankommunala prövningsnämnden*.

TCO framhåller att det på tjänstemannaområdet inte finns några fasta regler om hur man skall förfara vid driftnedläggning eller mera betydande driftinskränkning. I de fall tjänsteman erhåller särskild ersättning i samband med avgång beskattas denna som inkomst. En sådan ersättning utgår nämligen för att kompensera ett lönebortfall. Ur social synvinkel bör stöd-

behovet även enligt TCO:s mening kunna tillgodoses genom tillämpning av de generella reglerna om skattelindring vid nedsatt skatteförmåga.

Övriga remissinstanser tillstyrker däremot skattefrihet. I ett par fall understryks emellertid att en förutsättning för skattefrihet för den kategori arbetstagare som kommer i åtnjutande av AFA:s ersättning på grund av AGB-försäkring är, att också andra kategorier arbetstagare tillerkänns skattefrihet i liknande sammanhang.

Sålunda framhåller *Sveriges köpmannaförbund* att en förutsättning för förbundets tillstyrkande är att också sådant avgångsvederlag som utges av förbundet i samband med nedläggning av rörelse görs skattefritt. *SACO* anför liknande synpunkter i fråga om tjänstemännens avgångsvederlag och anser det påkallat med en utredning i syfte att få till stånd en enhetlig behandling i beskattningshänseende av hela detta område.

Bland de remissinstanser som tillstyrker skattefrihet är *Kammarrätten* som framhåller, att principiella skäl visserligen talar mot skattefrihet för mottagen ersättning men att skäl av social och likartad natur talar i annan riktning. Man påpekar vidare att arbetstagaren skulle kunna beskattas för värdet av förmånen av fri AGB-försäkring och därigenom automatiskt kunna fritas från beskattning för mottagen ersättning på grund av försäkringen. Försäkringen skulle då behandlas som en försäkring som inte är tagen i samband med tjänst och för vilken premien inte är avdragsgill i förvärvskälla. *Försäkringsinspektionen* och *1963 års försäkringssskattekommitté* framför i huvudsak samma synpunkter.

Även *Sveriges industriförbund* anser starka skäl tala för att mottagen ersättning hänförs till icke skattepliktig inkomst för mottagaren. Förbundet ifrågasätter emellertid om AGB-försäkring inte skulle kunna betraktas som kapitalförsäkring och på sådan grund vara skattefri redan enligt gällande rätt. *Sveriges grossistförbund* ansluter sig till dessa synpunkter.

Övriga remissinstanser, bland dem *socialstyrelsen* och *Kooperativa förbundet*, menar att sociala skäl talar för skattefrihet.

Frågan om den skattemässiga behandlingen av bidrag från fonden för avgångsbidrag behandlas av de flesta remissinstanserna gemensamt med spørsmålet om försäkringsersättningens behandling i beskattningshänseende. I de fall man uttalar sig särskilt om bidragen vid sidan av ersättningen utgår man från att båda formerna av vederlag i sak skall behandlas på samma sätt.

Vad härefter angår den skatterättsliga behandlingen av AFA:s rörelse för meddelande av AGB-försäkring tillstyrker många av de remissinstanser som särskilt yttrar sig i denna fråga, att AFA tas in bland de begränsat skattskyldiga rättssubjekten i 53 § 1 mom. d) KL och 7 § e) förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt.

Kammarrätten säger sig för sin del inte ha något att erinra mot AFA:s

yrkande att försäkringsanstalten såvitt avser AGB-försäkring görs begränsat skattskyldig enligt de nyss nämnda lagrummen. Enligt kammarrättens mening kan däremot AFA:s alternativa yrkande om skattefrihet enligt 54 § f) KL inte tillstyrkas. Delta lagrum reglerar nämligen behandlingen av understödsföreningar med blandad verksamhet. *Försäkringsinspektionen* och *1963 års försäkrings-skatteskommitté* delar kammarrättens uppfattning och tillägger att AFA:s bolagsordning föreskriver, att vinstutdelning inte får ske till aktieägare. Man pekar också på att hela frågan om skadeförsäkringsanstalts beskattning är under utredning.

Sveriges industriförbund finner det svårt att avgöra om AFA:s verksamhet är av den art att AFA bör hänföras till 53 § 1 mom. d) eller 54 § f) KL. Med hänsyn till ändamålet med anstaltens verksamhet anser förbundet emellertid att AFA bör fritas från beskattning för rörelse som avser AGB-försäkring genom ändring av något av de båda lagrummen. *Svenska försäkringsbolags riksförbund* ger i huvudsak uttryck för samma mening.

Även *överståthållarämbetet* tillstyrker skattelättnad för AFA. Ämbetet anser AGB-försäkringen ha samma materiella karaktär som arbetslöshetsunderstöd som utges av understödsförening. Eftersom AFA emellertid också driver livförsäkringsrörelse synes det enligt ämbetet lämpligt att införa AFA bland de rättssubjekt som anges i 54 § f) KL.

Andra remissinstanser åter ställer sig avvisande mot tanken att inte beskatta AFA:s AGB-försäkringsrörelse på i princip samma sätt som annan sjuk-, olycksfalls- och skadeförsäkringsrörelse.

Riksskattenämnden finner det sålunda vara principiellt felaktigt att AFA — till den del anstalten driver rörelse för meddelande av AGB-försäkring — skulle införas bland rättssubjekten i 53 § 1 mom. d) eller 54 § f) KL. Enligt nämndens mening skulle med en sådan lösning bl. a. uppkomma praktiska svårigheter att fördela anstaltens driftkostnader mellan skattefri och skattepliktig del av anstaltens verksamhet. Nämnden anser att AFA:s AGB-försäkringsrörelse i stället bör beskattas som skadeförsäkringsrörelse. Liknande synpunkter anförs av *länsstyrelserna i Göteborgs och Bohus* samt *Västmanlands län* och *allmänna ombudet hos mellankommunala prövningsnämnden*.

Flertalet remissinstanser, som yttrat sig i frågan om behandlingen i beskattningshänseende av fonden för avgångsbidrag, anser att sådan fond bör vara frikallad från skattskyldighet. *Länsstyrelsen i Malmöhus län* framhåller dock att fria företagsstiftelser med ändamål att utge arbetslöshetsunderstöd f. n. är oinskränkt skattskyldiga. Det synes länsstyrelsen tveksamt om fonden för avgångsbidrag bör göras inskränkt skattskyldig. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* anser att man inte bör lagstifta beträffande fonden, eftersom den upphört den 31 december 1966.

Det förhållandet att fonden upphört vid årsskiftet 1966/67 föranleder

emellertid flertalet remissinstanser, bl. a. *kammarrätten, överståthållarämbetet* och *Svenska försäkringsbolags riksförbund*, att tillstyrka skattefrihet. Man anser att fondens ändamål materiellt sett motiverar skattefrihet. Denna bör emellertid åstadkommas genom lagstiftning vid sidan av KL.

Yrkandet om sänkning av vinstprocenttalet vid beräkning av skattepliktig inkomst av viss försäkringsrörelse, som utländsk försäkringsanstalt driver här i landet, avstyrks endast av *överståthållarämbetet*. Ämbetet framhåller, att endast kort tid förflutit sedan detta vinstprocenttal senast ändrades. Ändringen gjordes år 1962 på grundval av vad som då ansågs kunna motsvara lönsamheten inom motsvarande verksamhetsgrenar i svenska skadeförsäkringsanstalter. Utvecklingen därefter avser enligt ämbetet så kort tid att den måste anses otillräcklig för att avgöra om någon varaktig lönsamhetsförändring inträtt. Frågan om en ev. ändring av vinstprocenttalet bör överlämnas till 1963 års försäkringsskattekommitté.

Övriga remissinstanser är eniga om att den utredning som framlagts av Föreningen för utländska försäkringsbolags generalagenter talar för bifall till den begärda sänkningen.

Kammarrätten, riksskattenämnden och *1963 års försäkringsskattekommitté* framhåller i huvudsak att en sänkning av vinstprocenttalet är motiverad, om man som riktlinje vid avvägningen av vinstprocenttal skall följa vad som anfördes i prop. 1950: 93 s. 209. Där framhölls att vinstprocenttalen bör fastställas så, att de vid tillämpning ger sådana överskott i de olika verksamhetsgrenarna som kan anses motsvara överskotten under senare tid i inländsk försäkringsrörelse av motsvarande slag. Ingen av remissinstanserna har någon erinran mot den lönsamhetsutredning som föreningen gjort. Denna utredning, som avser lönsamheten under perioden 1960—1964, visar att de verksamhetsgrenar i utländsk försäkringsanstalt på vilka vinstprocenttalet sex är tillämpligt blivit hårdare beskattade än svensk anstalts motsvarande verksamhetsgrenar.

Försäkringsinspektionen vitsordar att föreningens uppgifter om lönsamheten är riktiga. Inspektionen tillstyrker därför föreningens hemställan men understryker att vinstprocenttalen redan ändrats vid flera tidigare tillfällen. Man pekar på att den schablonmetod för beskattning, som användningen av vinstprocenttal innebär, bara är surrogat för en överskottsbeskattning av sedvanligt slag. Att en schablon ansetts böra tillgripas sammanhänger med att svensk myndighet inte har möjlighet att utöva kontroll över utländsk anstalts hela rörelse. Även om schablonen i vissa hänseenden är otillfredsställande vill inspektionen emellertid inte nu yrka på en eventuell omläggning av beskattningen på området med hänsyn till att hela frågan om försäkringsanstalternas beskattning f. n. utreds.

Departementschefen

Som framgått av den tidigare redogörelsen utgår ersättning på grund av AGB-försäkring i AFA och Folksam till arbetstagare som avskedats utan egen förskyllan till följd av driftinskränkning eller nedläggning. Självfallet medför ett sådant avskedande i flertalet fall svårigheter och påfrestringar av ekonomisk och annan natur för den drabbade. Särskilt gäller detta i fråga om arbetstagare som av olika anledningar har svårt att få ny anställning. AGB-försäkringens konstruktion har anpassats med hänsyn härtill på så sätt att rätten till och storleken av ersättning på grund av försäkringen gjorts beroende av bl. a. det antal år den avskedade varit anställd och hans levnadsålder.

Arbetstagare som fyllt 50 år och varit anställd i ett företag under minst tio år när han avskedats har sålunda rätt till ersättning med 100 kr. för varje fullt anställningsår. Ersättningen i denna del kallas A-belopp. Sådan ersättning kan emellertid utgå också till den som varit anställd under kortare tid än tio år under förutsättning att antalet anställningsår i företaget tillsammans med antalet levnadsår uppgår till minst 65. Helt A-belopp utbetalas i omedelbar anslutning till avskedandet utan prövning i det enskilda fallet i vad mån särskilda ömmande omständigheter är för handen. A-belopp kan dock utgå även efter AFA:s eller Folksams särskilda prövning, nämligen i de fall där förutsättningar saknas för helt A-belopp. I sådana fall utgår ersättning med reducerat A-belopp. Dessa fall utgör emellertid undantag. I princip utgår A-belopp sålunda utan behovsprövning i det enskilda fallet.

En avskedad som fått helt eller reducerat A-belopp har under vissa förutsättningar även rätt till särskild tilläggsersättning på grund av AGB-försäkringen. Denna tilläggsersättning kallas B-belopp. Sådan ersättning kan f. n. utgå med högst 6 000 kr. I detta fall kan ersättningen sägas vara mera direkt knuten till den avskedades behov av ekonomiskt stöd. B-beloppet utgår nämligen med visst undantag bara till den som fyllt 62 år men inte 67. Det är sålunda den relativt höga åldern hos den avskedade och hans svårigheter på grund därav att få nytt arbete som utgör den materiella grunden för B-beloppet. Har den avskedade inte fyllt 62 år kan han dock om speciellt ömmande omständigheter föreligger få ersättning med reducerat B-belopp efter särskild prövning av AFA resp. Folksam. Ersättning i form av B-belopp kan därför alltid anses utgå på grund av speciella omständigheter i det enskilda fallet.

Många remissinstanser, bland dem försäkringsinspektionen, framhåller att AGB-försäkringen i beskattningshänseende tillhör kategorin skadeförsäkring. Denna uppfattning, som jag delar, har också AFA och Folksam. Till skadeförsäkring hänför man då, utom egendomsförsäkring av olika

slag, annan personförsäkring än livförsäkring. I KL kallas hela denna försäkringskategori sjuk-, olycksfalls- och skadeförsäkring.

I likhet med bl. a. riksskattenämnden anser jag att AGB-försäkringen enligt KL:s bestämmelser måste hänföras till sådan försäkring som är tagen i samband med tjänst. Arbetsgivaren betalar nämligen premien till förmån för arbetstagaren. Ersättningen utgör då skattepliktig inkomst i förvärvskällan tjänst för den avskedade. Jag vill i sammanhanget framhålla att detta gäller även i fråga om ersättning på grund av arbetslöshetsförsäkring i den mån sådan tecknas och vidmakthålls av arbetsgivare till förmån för arbetstagare. I praktiken är arbetslöshetsförsäkring emellertid regelmässigt tecknad och vidmakthållen av arbetstagaren själv. På grund härav är utfallande ersättning på grund av arbetslöshetsförsäkring i regel skattefri.

Bidrag från de fonder för avgångsbidrag som SAF-LO och KFO-LO bildat utgör självfallet inte ersättning på grund av försäkring. I stället är här fråga om bidrag från fria stiftelser. Bidraget är emellertid i allt väsentligt uppbyggt på samma sätt som ersättningen på grund av AGB-försäkring. Arbetsgivarna har sålunda tillskjutit fondkapitalet genom att betala avgifter till fonderna och därigenom gett fonderna möjlighet att lämna bidrag till avskedad. Enligt KL:s bestämmelser råder därför sådant samband mellan det bidrag den avskedade får och hans tidigare anställning hos företaget att bidraget utgör skattepliktig tjänsteinkomst för honom. Om detta är remissinstanserna eniga.

Jag vill i sammanhanget även understryka att de avgångsvederlag av annat slag som kan utgå från arbetsgivare eller från särskilt organ till friställd arbetstagare i princip utgör skattepliktig inkomst av tjänst för den friställda. Frågan i vad mån ömmande omständigheter i det enskilda fallet motiverar skattelindring bedöms i dessa fall enligt KL:s bestämmelser om avdrag för nedsatt skatteförmåga. Viss skattelindring kan även oberoende av ömmande omständigheter komma den friställda till godo, nämligen i den mån förordningen den 30 november 1951 (nr 763) angående beräkning av statlig inkomstskatt för ackumulerad inkomst är tillämplig.

Frågan om fullständig skattefrihet för mottagen försäkringsersättning och mottaget fondbidrag torde böra bedömas mot bakgrunden av vad jag nu sagt och med hänsyn till det krav på en i görlig mån likformig och rättvis beskattning som uppställs i taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 423). Vissa remissinstanser, bl. a. Sveriges köpmannaförbund, anknyter till dessa synpunkter. En fullständig skattefrihet skulle vidare betyda skattelindring också där ömmande omständigheter i det enskilda fallet inte är för handen. Jag anser mig därför inte kunna förorda att den ersättning och det bidrag det här är fråga om görs helt skattefria.

Även om jag således inte kan förorda fullständig skattefrihet för mottagna ersättningar och bidrag vill jag emellertid inte motsätta mig någon form av speciell skattelindring, när ömmande omständigheter kan anses

föreligga. Av min nyss lämnade redogörelse för de grunder som gäller för att försäkringsersättning eller fondbidrag skall utgå med B-belopp framgår, att sådana omständigheter här måste anses vara för handen. B-belopp kan sålunda utgå endast till arbetstagare som avskedas efter lång tjänst hos ett företag och som av åldersskäl eller annan orsak kan förutsättas ha särskilt små möjligheter att få nytt likvärdigt arbete.

KL:s bestämmelser om avdrag för nedsatt skatteförmåga får i detta sammanhang anses otillräckliga. Just den omständigheten att försäkringsersättning eller fondbidrag utgått under beskattningsåret kan nämligen vid taxering för det årets inkomster ofta tänkas förhindra ett avdrag för nedsatt skatteförmåga, trots att ömmande omständigheter sett på längre sikt måste anses föreligga. Tillräcklig skattelindring kan i sådana ömmande fall enligt min mening ej heller åstadkommas genom en uppdelning av ersättning eller bidrag på det sätt som gäller för beräkning av ackumulerad inkomst. Andra vägar till skattelindring måste därför sökas.

En möjlig lösning synes vara att göra visst basbelopp av ersättningen eller bidraget skattefritt. Denna lösning kan ur praktisk synvinkel förefalla lämplig. Metoden innebär emellertid skattefrihet även i de fall, där ersättningen eller bidraget utgår endast med A-belopp och således i regel oberoende av ömmande omständigheter i det enskilda fallet. Kravet på likformighet vid beskattningen leder i fråga om A-beloppet tvärtom till skatteplikt för ersättningen eller bidraget på samma sätt som för andra avgångsvederlag. Jag anser därför att A-beloppet i dess helhet bör beskattas hos den avskedade som inkomst av tjänst.

Vad jag tidigare sagt om den del av försäkringsersättningen och fondbidraget som utgår i form av B-belopp visar emellertid på en lösning som enligt min mening är godtagbar. Ömmande omständigheter kan generellt förutsättas för avskedade som får ersättning eller bidrag i form av B-belopp. Det synes försvarbart att i dessa fall ge skattelindring genom skattefrihet för B-lopp.

En viss begränsning av denna skattelättnad synes emellertid påkallad. Jag anser det rimligt, att skattefriheten för B-belopp på grund av AGB-försäkring i AFA eller Folksam eller i annan försäkringsanstalt, som kan komma att meddela AGB-försäkring på samma villkor och med samma belopp, eller i form av bidrag från någon av de tidigare nämnda fonderna, får gälla högst två gånger det basbelopp som fastställts för januari månad under taxeringsåret med stöd av lagen den 25 maj 1962 (nr 381) om allmän försäkring. Sådant basbelopp utgör f. n. 5 500 kr.

Som förut nämnts utgör förmånen för arbetstagare av fri AGB-försäkring skattepliktig inkomst av tjänst för honom. Han är i princip skattskyldig för den försäkringspremie som arbetsgivaren betalar för hans räkning.

Samtidigt är han emellertid berättigad till avdrag vid inkomstberäkningen med motsvarande belopp som utgift i tjänsten. Något skattepliktigt överskott som kan hänföras till förmånen framkommer därför inte.

Från taxeringssynpunkt möter det inga betänkligheter att s. k. tyst kvittning sker i löntagarens deklaration såvitt gäller denna försäkringspremie. Arbetsgivaren behöver då inte räkna in premien i de löneförmåner han redovisar på kontrolluppgiften och den anställde tar inte heller upp premien vare sig såsom intäkt eller som avdrag i deklarationen.

Det ankommer på riksskattenämnden att meddela de anvisningar som kan behövas för premiens behandling i kontrolluppgifter och deklaration.

Flertalet remissinstanser anser att AGB-försäkringsrörelsen gäller verksamhet av samma materiella karaktär som den, som drivs av understödsförening med ändamål att meddela arbetslöshetsförsäkring. Jag delar denna uppfattning. Man framhåller dessutom att AFA enligt sin bolagsordning inte får dela ut vinst till aktieägare. Med hänsyn härtill och till verksamhetens syfte anser jag i likhet med dessa remissinstanser att något hinder av rent formell natur i och för sig inte föreligger mot att hänföra ett försäkringsaktiebolag eller en ömsesidig försäkringsanstalt till de rättssubjekt, som är inskränkt skattskyldiga enligt 53 § 1 mom. d) KL. En sådan åtgärd, som självfallet endast skulle gälla den del av försäkringsanstalternas verksamhet som avser AGB-försäkring, skulle i praktiken leda till skattefrihet för hela denna del.

Emellertid kan ifrågasättas om en sådan lösning är lämplig med hänsyn bl. a. till att både AFA och Folksam driver även annan rörelse än AGB-försäkring. Som överståthållarämbetet framhåller gäller bestämmelserna i 53 § 1 mom. d) KL om inskränkt skattskyldighet för understödsförening endast sådan understödsförening som inte driver till livförsäkring hänförlig verksamhet. Behandlingen i beskattningshänseende av understödsförening med både livförsäkrings- och annan verksamhet regleras däremot i 54 § f) KL. Skäl skulle därför kunna tala för att i stället skattebefria anstalternas AGB-försäkringsrörelse genom ändring av sistnämnda lagrum.

Enligt min mening talar emellertid bl. a. praktiska hänsyn emot att utan tvingande skäl belasta 53 eller 54 § KL med bestämmelser om AGB-försäkringsrörelse. Inför man bestämmelser om AGB-försäkringsrörelse i dessa paragrafer kan detta föranleda svårlösta framtida avvägningsproblem till följd av yrkanden om skattebefrielse även i fråga om olika andra verksamhetsgrenar i försäkringsanstalterna.

Gällande bestämmelser om beskattning av skadeförsäkringsrörelse, till vilket slag AGB-försäkring är att hänföra, syftar som jag framhållit i redogörelsen för gällande rätt till att träffa rörelsens överskott. Med hänsyn till verkningarna av försäkringsinspektionens tidigare nämnda beslut att fastställa särskilda planer för AFA och Folksam för avsättning till premie-

reserv för AGB-försäkring torde något nämnvärt överskott av AGB-försäkringsrörelse emellertid inte kunna uppkomma under den närmaste tioårsperioden. Rörelsen synes således bli i det närmaste skattefri under denna period redan med gällande regler.

Jag finner under dessa förhållanden inte skäl att förorda någon lagändring med anledning av yrkandena om skattefrihet för AGB-försäkringsrörelse.

De fonder för avgångsbidrag som bildats av SAF-LO och KFO-LO har, som jag tidigare berört, upphört vid årsskiftet 1966/67. Dessa fonder som inte drivit rörelse i KL:s mening är enligt gällande rätt skattskyldiga för inkomst av kapital och för förmögenhet vid 1967 års taxering. Fondernas ändamål är att meddela avgångsbidrag. Fonderna saknar emellertid de möjligheter en försäkringsanstalt har att vid beräkning av inkomst av AGB-försäkringsrörelse göra skattefria avsättningar till försäkringstekniska fonder. En försäkringsanstalt beskattas ej heller för förmögenhet. Självfallet finns ej heller någon motsvarighet till de regler för avsättning till premiereserv för AGB-försäkring, som försäkringsinspektionen fastställt för AFA och Folksam och för vilka jag redogjort i det föregående.

Med hänsyn till dessa omständigheter delar jag remissinstansernas enhälliga uppfattning att en lagändring är påkallad vad gäller behandlingen i beskattningshänseende av SAF-LO-fonden. Detta gäller givetvis även KFO-LO-fonden. Eftersom båda fonderna upphört och det således här är fråga om en engångsföreteelse, ligger en fullständig skattebefrielse närmast till hands som den mest rationella lösningen. Bestämmelser om en sådan skattebefrielse bör emellertid inte belasta KL. Därför förordar jag att skattefrihet för dessa fonder regleras i en särskild förordning.

Av min föregående redogörelse för beskattningen av utländsk försäkringsanstalt som driver sjuk-, olycksfalls- och skadeförsäkringsrörelse här i landet framgår att sådan anstalt beskattas enligt en schablonmetod. Denna kan sägas vara en nödlösning som framtvingats av att svenska myndigheter saknar möjligheter att utöva kontroll över de utländska anstaltens hela verksamhet. En dylik kontroll är nödvändig för beskattningen enligt den metod som tillämpas i fråga om motsvarande svenska anstalter. Schablonmetoden innebär att den skattepliktiga nettointäkten bestäms till viss procent — vinstprocenttal, olika för skilda verksamhetsgrenar — av anstaltens premieinkomst under beskattningsåret av den här bedrivna försäkringsrörelsen. Vinstprocenttalen är i görlig mån avvägda så, att den skattepliktiga nettointäkten av viss verksamhetsgren i en utländsk anstalt skall komma att svara mot det skattepliktiga överskottet av samma verksamhetsgren om den bedrivits i en svensk anstalt och beskattats enligt de

bestämmelser som gäller för en sådan. Föreningen av utländska försäkringsbolags generalagenter åberopar nu en undersökning av lönsamhetsförhållandena under senare tid inom allmän egendoms-, inkomst- och ansvars- righetsförsäkring, husdjursförsäkring samt sjuk- och olycksfallsförsäkring. Med stöd av denna undersökning hemställs om sänkning av det nuvarande vinstprocenttalet för dessa verksamhetsgrenar från sex till tre.

Ingen av remissinstanserna har någon erinran mot föreningens undersökning och det resultat denna visar. Försäkringsinspektionen som granskat det statistiska underlaget för undersökningen lämnar även detta utan erinran. Med ett undantag tillstyrker alla remissinstanser den begärda sänkningen av vinstprocenttalet. Överståthållarämbetet ifrågasätter om den konstaterade sämre lönsamheten skall anses vara bestående och därmed kunna motivera en ändring av ett vinstprocenttal som fastställts genom lagändring så sent som år 1962.

Vinstprocenttalen måste självfallet i stor utsträckning bygga på undersökningar om lönsamhetsförhållandena i de svenska anstalterna under en period som i tiden ligger före det tillfälle då man fastställer dessa tal. De områden som omfattas av försäkringen är emellertid ofta underkastade förändringar av olika slag som starkt kan påverka skadutfallet. Detta har medfört att man vid skilda tillfällen — senast år 1962 — tvingats ändra vinstprocenttalen. Enligt min mening följer emellertid av att man tillämpar en beskattningsmetod av det slag det här gäller, att fråga om ändring av vinstprocenttalen kan aktualiseras även efter en förhållandevis kort period. Man tvingas annars överge tanken att lönsamheten i de svenska försäkringsanstalterna skall utgöra den jämförelsenorm på vilken vinstprocenttalen bygger. De förhållandevis täta ändringarna av vinstprocenttalen kan sägas vara det pris, man nödgas betala för en nödlösning som i olika andra hänseenden måste anses lätthanterlig.

Föreningens undersökning får anses ge klart stöd för den begärda sänkningen av vinstprocenttalet till tre för de nyss nämnda verksamhetsgrenar som f. n. avses med uttrycket »övrig försäkringsrörelse» i 30 § 3 mom. KL. Jag förordar därför lagändring i enlighet med det framställda yrkandet.

Jag förordar att bestämmelserna om beskattning av ersättning på grund av AGB-försäkring i AFA, Folksam eller annan försäkringsanstalt, som kan komma att meddela likartad försäkring, blir tillämpliga fr. o. m. 1968 års taxering. Även det nya vinstprocenttalet för utländsk försäkringsanstalt bör gälla fr. o. m. 1968 års taxering. Däremot måste bestämmelserna om beskattning av avgångsbidrag från de fonder, som SAF-LO och KFO-LO bildat för sådana bidrag, och om dessa fonders skattemässiga behandling bli tillämpliga redan vid 1967 års taxering.

Under åberopande av vad jag sålunda har anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t genom proposition föreslår riksdagen att antaga inom finansdepartementet upprättade förslag till

- 1) *lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370);*
- 2) *förordning om frikallelse från skattskyldighet av fond för avgångsbidrag.*

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten